

Weinig corona, maar toch een economische crisis

CORONA IN AFRIKA

De helft van de huishoudens in Sierra Leone heeft minder inkomsten door de coronacrisis, en 87 procent heeft minder te eten. Terwijl er maar 3.500 coronapatiënten zijn in Sierra Leone, waarvan slechts 79 zijn overleden. Hoe kan dat? Onderzoeker Maarten Voors onderzocht het effect van corona op ontwikkelingslanden.

Tekst Albert Sikkema

Net als Nederland moest het Afrikaanse land Sierra Leone in maart vorig jaar nadenken over een coronabeleid. Moesten de scholen en winkels dicht? En wat betekende dat voor de economie en voedselsituatie? Dat vroeg de overheid onder meer aan de Wageningse ontwikkelingseconoom Maarten Voors, die al tien jaar onderzoek doet in Sierra Leone en op dat moment een omvangrijk onderzoeksproject uitvoerde om scholen en gezondheidsklinieken te voorzien van elektriciteit uit zonne-energie. Voors:

‘Ik zei gelijk: wees voorzichtig met een lockdown, want die gaat ten koste van inkomsten en eten.’

Sierra Leone nam veel maatregelen. Mensen werden geacht thuis te werken, vliegtuigen bleven aan de grond, er werd een avondklok ingesteld, reizen tussen districten werd verboden, alle scholen gingen dicht, grote bijeenkomsten werden verboden, mondkapjes werden verplicht.

Hulpgeld

De overheid en westerse ngo's in het land wilden weten wat de invloed van deze maatregelen was bij de bevolking. Aangezien Voors een netwerk van 7.000 mensen in 200 dorpen had opgebouwd voor het elektriciteitsproject, kon hij dat mooi in kaart brengen. Dertig projectme-

dewerkers in Sierra Leone belden dagelijks huishoudens met vragen als: zijn de markten open, heb je genoeg te eten, wat zijn de prijzen? Een uniek onderzoek, omdat voor het eerst de coroneffecten systematisch op huishoudniveau zichtbaar werden.

De uitkomsten waren pittig. Bijna de helft van de huishoudens had minder te besteden door de coronamaatregelen en bijna 90 procent had minder te eten. Wat gebeurde er? Voors: ‘Ten eerste zie je dat de economie kleiner wordt; er werden minder goederen en voedingsmiddelen geproduceerd. De binnenlandse handel werd duurder vanwege de reisrestricties. Bovendien had de overheid weinig te besteden. De helft van het overheids-

‘SIERRA LEONE HAD AL WEINIG GELD OM HET ARME DEEL VAN DE BEVOLKING TE ONDERSTEUNEN’

Foto: Alpha Daramy, NaCOVERC (The National Covid-19 Emergency Response Center - de overheidstak die covid-19 activiteiten coördineert in Sierra Leone)

budget is hulpgeld. Sierra Leone had al weinig geld om het arme deel van de bevolking te ondersteunen, maar dat neemt verder af.’ Ten tweede gebeurde er iets in de wereldhandel, vervolgt Voors. ‘De prijzen stegen op de wereldmarkt; het voedsel dat Sierra Leone importeerde werd duurder. Bovendien nam de export af door minder vraag uit het buitenland. Dus de wereld-economie krimpt en de hulpgelden voor Sierra Leone ook. Dit land heeft niet direct te maken met een gezondheids-crisis, want het aantal coronagevallen en -doden is laag. Nee, het is vooral een economische crisis.’

Arm

Kijkend naar de andere ontwikkelingslanden zijn de verschillen groot, maar zie je vergelijkbare patronen, zegt Voors. In Kenia was de impact van covid-19 op de gezondheidszorg groter dan in Sierra Leone met 100.000 infecties en 1.800 doden. Het inkomensverlies in Kenia was echter veel kleiner, omdat veel meer

Kenianen een vaste baan hebben. Voors: ‘Je ziet de grootste effecten bij het arme deel van de bevolking zonder vaste baan.’ Daarom moeten ontwikkelingslanden samen met donoren ondersteuningsprogramma's opzetten voor de arme bevolking, vindt Voors.

Ook moet de bevolking worden gevaccineerd, stelt Voors. ‘Er zijn nog geen coronavaccins in Sierra Leone. Nu valt de gezondheids-crisis daar nog mee, maar je wilt niet dat zich daar een gemuteerd covid-19 virus ontwikkelt waar de vaccins geen vat op hebben.’ ■

Het onderzoek

In het artikel in *Science Advances* beschrijven 26 onderzoekers, onder wie de Wageningse ontwikkelingseconoom Maarten Voors, de invloed van de coronacrisis op de welvaart van 30.000 huishoudens in Bangladesh, Burkina Faso, Colombia, Ghana, Kenia, Nepal, de Filipijnen, Rwanda en Sierra Leone tussen april en juni 2020.

De belangrijkste conclusies:

- Afname van werk, inkomen en markttoegang - leidt tot afname van voedselzekerheid;
- Gemiddeld 29 procent van de huishoudens minder werk heeft;
- 50 tot 80 procent van de huishoudens leed inkomensverlies (gemiddeld 70 procent lager inkomen);
- Helft van geëquëerde plattelandsbewoners in Kenia moest maaltijden overslaan of kleinere porties eten. In Bangladesh was dat 69 procent en in Sierra Leone 87 procent;
- In alle landen rapporteerden de inwoners een beperkte toegang tot markten en een afname van de inkomsten - de meeste inwoners werkten in de informele sector en hadden geen sociale voorzieningen.